

Predmet: Fazlija Ajdari i dr. – Gnjilanska grupa

Poslovni broj predmeta: K-Po2 33/10 I K-Po2 43/10

Glavni pretres: 22.11.2010.

Izveštaj: Mirjana Lazić, posmatrač FHP-a

Ispitivanje svedoka oštećene Divne Đokić

Svedokinja je supruga nestalog Čedomira Đokića. Pre rata na Kosovu, živeli su sa dvoje dece u Gnjilanu/Gjilan, u blizini zgrade pošte. Čedomir je radio kao čuvar u građevinskom preduzeću *Binačka Morava* i nastavio je da odlazi na posao i nakon povlačenja srpske vojske. Nije bio mobilisan, ali je na poslu nosio vojničku uniformu, koju je pronašao u kontejneru i doneo kući da je opere. Bio je bolestan i zbog vode u plućima su mu izvadili dva rebra. Kada su ljudi počeli da beže iz Gnjilana/Gjilan, njihova kćerka ju je zamolila da i oni odu jer se plašila. Dana 5.07.1999. odvela je decu kod svojih roditelja u Bujanovac i istog dana se vratila u Gnjilane/Gjilan. Kada je stigla kući, jedna komšinica joj je rekla da su dolazili neki muškarci i da su pretukli Čedu. Ušla je u stan i zatekla ga kako plače. Rekao joj je da su mu tražili oružje, udarali ga u stomak i rekli da će doći sledeći dan oko 11:00 sati i da tada mora da im preda oružje. Zvala je njegovu braću u Šilovo/Shillovë i pitala ih da li imaju neku pušku da im daju, kako bi sutradan imali šta da predaju, ali su joj oni odgovorili da nemaju. Sutradan, 6.07.1999. je Čeda otišao kod svog prijatelja doktora Stoleta i ispričao mu šta se dogodilo. On ga je savetovao da se ne vraća u stan jer će ga sigurno ubiti, ali ga Čedomir nije poslušao jer se plašio da će nju da ubiju ako vide da je on pobeo. Vratio se u stan i oko 11:00 sati došla su sedmorica muškaraca. Bili su mlađi ljudi, samo je jedan bio nešto stariji. Bili su u civilnom odelu, ali su u rukama nosili oružje. Pretresli su stan i kada ništa nisu našli rekli su da moraju da ga vode na ispitivanje. Njoj su rekli da ne sme da doziva pomoć niti da izađe na terasu i vidi kuda ga vode. Dvojica su je držala, dvojica su nastavila da pretražuju stan dok su trojica povelu Čedu. Rekli su da će ga vratiti posle ispitivanja. Kada su svi muškarci otišli, svratila je do komšinicke i ona joj je tada rekla da je videla da su Čedu uveli u crveni auto i povezli prema naselju *Gavran*, gde se nalazio *Internat* u kome je bila smeštena OVK. Otišla je do *Internata* i na ulazu videla dva muškarca u crnim uniformama, tada je shvatila da je bolje da se tu ne raspituje. Zatim je otišla do zgrade *Komiteta* i tamo takođe videla muškarca u crnoj uniformi. Jedan ju je pitao šta traži i kada mu je dogovorila da traži muža, rekao joj je da se gubi odatle da i noj glava ne ode.

Sutradan su u njen stan došli isti ljudi koji su odveli Čedu. Pitala ih gde joj je muž a oni su joj rekli da su ga odveli u Klokot/Killokot na ispitivanje i da je već trebalo da se vrati. Veze i putevi su bili u prekidu, tako da nije mogla nikome da javi šta se dogodilo. Nakon par meseci, sreća je Čedinog prijatelja Musu. On joj je rekao da je išao u *Internat* da se raspita za Čedu i da su mu rekli da je ubijen, ali da se više ne raspituje jer će i njemu isto da se desi. Nakon toga je odlučila da proda stan. Iz Gnjilana/Gjilan je izašla 21.11.1999. godine i otišla u Bujanovac. Posle tri godine sin joj je umro od tumora na mozgu.

Ne bi mogla da prepozna ljude koji su joj oteli muža. Smatra da odgovorni trebaju da budu kažnjeni, ali se ne pridružuje krivičnom gonjenju jer ne može da tvrdi da su optuženi učestvovali u otmici.

Ispitivanje veštaka dr Branka Đurića i dr Ane Najman

Veštaci su imali zadatak da prouče delove transkripata kada zaštićene svedokinje *C1* i *C2* objašnjavaju kako je došlo do razlike u njihovim iskazima koje su dale pred Okružnim sudom u Nišu 2000. godine i na glavnom pretresu pred ovim sudom i da daju medicinsko objašnjenje za takvo ponašanje tj. odsuđanje u iskazima. Prilikom ispitivanja od strane veštaka, zaštićene svedokinje *C1* i *C2* su ponovile ono što su rekle na glavnom pretresu, da su otete i da su zlostavljane i silovane pet ili šest dana u *Internatu*, ali nisu mogle da objasne odakle razlika u njihovim iskazima [istražnom sudiji Okružnog suda u Nišu su rekle da su bile zadržane samo jedan dan i nisu opisivale silovanje]. Obe svedokinje pate od PTSP. Osobe pod stresom mogu da daju neprecizne podatke o događajima, trajanju tih događaja i bitnim činjenicama jer kada se uzbude mogu da budu u stanju nepreciznosti. Kada im se precizno i kratko postavljaju pitanja, mogu da daju dobar odgovor ali ukoliko same govore mogu biti neprecizne. Postoji kalendarsko (objektivno) vreme i psihološko (subjektivno, ispitanik veruje da je prošlo određeno vreme iako je prošlo mnogo više vremena) vreme. Ukoliko je ispitanik pod visokim stresom psihološko vreme može uticati na izračunavanje objektivnog, kalendarskog vremena. Kod takvih osoba sećanje je vrlo parcijalno, sećaju se detalja koji im je iz nekog razloga bio važan a ne sećaju se onoga što je bilo uočljivije. Suština je da te osobe iz parčića sećanja ne mogu da rekonstruišu ceo događaj jer se ne usuđuju, plaše. Ako se naknadno npr. nakon 10 godina sete celog događaja, znači da se nalaze u drugom emocionalnom stanju i da se usuđuju da pričaju o tome. U slučaju da se to ne desi, svaka situacija podsećanja na traumu je retraumatizacija i tada osoba pokušava da se izvuče iz neprijatne situacije i daje brze i nekvalitetne odgovore. Zbog toga je prepoznavanje optuženih za njih bio veliki pritisak.

Komentar:

Svedokinja je vrlo potresno ispričala šta je preživela i dok je govorila je plakala. Advokat Kastratović je za vreme njenog ispitivanja dobacivao, a zatim je svedokinju iscrpljivao time što joj je ponavljao pitanja o kojima je ona detaljno govorila.